

Terschelling - Gejut en uitgeput

Rondwandeling langs Waddenzee en terug via bos en duin

Op zondag 25 januari 1903 voer de Zweedse kapitein Morel vanuit Gothenburg richting Manchester met een grote lading natuursteen aan boord. Manchester werd nooit gehaald, het schip verging voor de kust van Terschelling. Honderd jaar later werden de blokken natuursteen gejut. Kunstenaars Yaël Artsi werd geïnspireerd door de fraaie natuursteen en maakte er kunstwerken van die een plek kregen op de Waddendijk. Een dijk bekleed met basalt-, beton- en granietblokken. Terschelling ontstond in de Middeleeuwen nadat de zee de zandplaat De Schelling verbond met het oostelijker gelegen eiland Wexalia. De zee was Terschelling niet altijd gunstig gezind; de eeuwenoude grafzerken op de Oude Algemene Begraafplaats getuigen van de drama's die zich op zee afspeelden. De wandeling begint in de Haven van Terschelling. Eerst door het historische centrum, daarna een stuk langs de Waddenzee en via bossen, duinen en het Groene strand loop je terug. Op Terschelling is men 'uitgeput'. Er worden geen duinen meer afgegraven om dijken mee op te hogen. En als je de vroege veerboot in Harlingen neemt en op dezelfde dag nog terugkeert voel je je wellicht ook uitgeput. Maar het is niet verplicht om na de wandeling nog dezelfde dag naar huis te gaan.

Routebeschrijving

1. Koffiehuis 'Het Wakend Oog' - geel-rood metselwerk en 'klimmend boogfries'

Met zicht op de veerboot RA, Commandeurstraat. Vanaf hier tot aan de voet van de Brandaris hebben veel huizen fraaie gevels en mooi roodgeel metselwerk.

2. Commandeurstraat - stoeppalen

Ga aan eind LA en direct RA (Willem Barentszkade). Loop naar standbeeld aan strand.

3. Zeeliedenmonument - Belgisch hardsteen

Met rug naar monument het dorp in (Westerbuurtstraat).

4. Westerbuurtstraat - metselwerk

Loop straat uit tot aan Westerkerk. Loop door naar T-splitsing en ga LA (Torenstraat).

6. Torenstraat - metselwerk, marmer en gabbro

Loop door naar voet van de Brandaris.

7. Brandaris - 'steken' in Belgisch hardsteen

Ga rechts van de Brandaris door het groene ijzeren hek naast muur met bordje Schoolstraat.

8. Oude Algemene Begraafplaats - 'zwerfzerken' en Monument Onbekende Drenkeling

Verlaat de begraafplaats weer door het ijzeren hek. Houd vuurtoren aan je linkerhand, RA (Brandarisstraat), het hek van de begraafplaats aan je rechterhand. Straat helemaal uitlopen, bij het politiebureau kruispunt oversteken en direct RA pad in (Nieuwe Algemene Begraafplaats). Links zie je een groot wit kruis.

9. Nieuwe Algemene Begraafplaats - Portland kalksteen en Savonnières

Keer om en neem het paadje RA langs het hek; houd het hek aan je linkerhand tot aan monument rechts in de vorm van een anker.

Oorlogsmonument 1940-1945 - oölieten

Verlaat de begraafplaats door het hek en LA (je loopt terug). Bij kruispunt met politiebureau RD en eerste straat LA (Dennenweg). Aan eind RA (Willem Barentskade). Iets voorbij de bocht naar rechts zie je aan de haven een gele houten schuur met een rood dak te zien; het clubhuis van duikteam Ecuador.

10. Clubhuis duikteam Ecuador

Keer om en loop over het fietspad langs de Waddenzee. Houd steeds rechts aan. Onderweg passeer je een monument ter nagedachtenis aan de Lutine. Op 9 oktober 1799 verging het schip nabij Terschelling met een grote lading goud en zilver. Een klein deel is maar teruggevonden. Voorbij haven rechts eerste deel dijk (11a) daarna doorlopen tot grijze band die graniet scheidt van basalt (11b).

11. Waddendijk - graniet, basalt met olivijn, xenoliet, 'pahoehoe'

11a. In het eerste deel is de dijk verstevigd met lichtgekleurde blokken graniet. Er zijn minimaal twee soorten graniet gebruikt: een witgrijze zeer fijnkorrelige en een iets donkerder grofkorreliger geelwitte variant, vermoedelijk Beiers graniet.

11b. Een grijze band van 10 cm breed scheidt de granietblokken van de basaltzuilen erna. Vlak voor de band is in de graniet een xenoliet te zien (een insluitsel met duidelijk andere samenstelling). In de basalt, direct na de grijze band, zie je hoekige geelgroene brokken van zo'n 8 cm doorsnee. Het bestaat uit olivijn, een mineraal waar een groot deel van de aardmantel uit is opgebouwd. Basalt is gestold magma. Onderweg naar boven heeft het magma de brokken olivijn 'opgepikt'. Door de brokken olivijn te bestuderen kun je mee te weten komen over de samenstelling van de aardmantel.

In een scherpe bocht naar links RD grasveld op en aan eind RA langs sloot blijven lopen tot aan strandje. Ga hier links de dijk op (11c).

11c. De dijk is hier bekleed met gitzwart gietasfalt. Gietasfalt wordt aangebracht om een dijktalud te verstevigen. Het asfalt is onder invloed van de hete zon soms weer wat opgesmolten en daarna weer gestold. Het is geribbeld en lijkt enigszins op 'pahoehoe', een stollingsgesteente ontstaan uit zeer vloeibare, bijna waterige lava. Als je wat verder door loopt zie je dat de blokken niet meer van basalt zijn maar van beton.

Loop naar de knik in de dijk, rechts de Beeldengroep Beelden uit Zee.

12. Beelden uit Zee - larvikiet

Direct voorbij de Beelden uit Zee liggen grote blokken natuursteen aan de voet van de dijk. Zeer verschillend samengesteld. Loop door over de dijk tot aan de tweede trap. Ga hier LA door hek tot aan hoofdweg. Ga LA en direct RA (Badweg West). Ga bij PS 20708 LA (via het steile paadje het duin op kun je even naar een uitzichtpunt klimmen incl. de betonnen resten van een bunker?). Volg het fietspad langs de bosrand. Even opletten nu (het pad is 'verscholen'). Bij de stacaravans RA een breed bospad omhoog langs bordje van Staatsbosbeheer. Op T-splitsing RA (paaltje nr. 4 zwart). Op Y-splitsing links aanhouden. LA bij schelpenpad (paaltje Knooppunt 10). Volg het pad links van het meertje, de Van Hunenplak.

13. Van Hunenplak - duinvallei

Bij PS 23893 RD richting West-Terschelling. Op 4-sprong RA ruitepad op langs afrastering. Op volgende 4-sprong RA ruitepad langs afrastering. Blijf het brede pad volgen tot op T-splitsing, de Longway. Als je hier LA gaat kom je vanzelf weer uit in West-Terschelling (korte route) voor de lange route ga je RA.

14. Longway - schelpenpaden

Negeer de bospaden links en ga LA het half verharde pad op direct na het blauwe bordje grondwaterwingebied. Ga RA in bocht (volg paaltje wandelpad blauw). Op 4-sprong RA, wandelroute blijven volgen. Op Y-splitsing links aanhouden (je verlaat de wandelroute). Op kruising met fietspad /schelpenpad LA. Op 4-sprong RD, blijf het schelpenpad volgen, negeer zijpaadjes. In scherpe bocht naar links het onverharde pad RD. Direct daarna op Y-splitsing rechts aanhouden. Direct daarna aan de rechterkant zie je een duinpaadje omhoog. Klim naar uitzichtpunt met uitzicht op Gritjeplak. Loop langs hetzelfde paadje weer naar beneden en ga RA. Je loopt over een paadje door de bosjes langs de Gritjeplak, houd steeds rechts tot aan het bankje aan de waterkant. Iets verderop gaat een mooi duinpaadje omhoog naar een beter uitzichtpunt.

15. Gritjeplak - uitzicht op Kroonpolders

Keer om aan fietspad/schelpenpad en ga RA. Je loopt nu door het Donkere Bos. Volg het fietspad tot de plek waar aan de rechterzijde een paaltje staat met wandelknooppunten links van een sloot. Loop niet langs de sloot maar ga RA het pad op langs weiland. Bij T-splitsing LA langs weiland. Als weiland ophoudt RD op grasstrook. Direct na betonnen paaltje aan rechterkant RA de duinen oversteken. Je komt nu op het Groene Strand. Ga LA langs duinrand.

16. Groene Strand - kweldergebied, strandzand, vuursteenkalk

Strandzand

Bij de gele afvalcontainer verlaat je het strand. Ga RA over 'de promenade' geflankeerd door keien. De keien links bestaan uit kalksteen; de zwarte knollen, soms laagsgewijs georiënteerd, bestaan uit vuursteen. Het doet denken aan kalksteen die je in westkust van Denemarken in kalkkliffen ziet.

Misschien zijn het zwerfstenen die door het ijs vanuit die hoek zijn aangevoerd gedurende een ijstijd. Aan eind links langs het Zeeliedenmonument en via Willem Barentszkade terug naar het Wakend Oog en de haven.

Praktische informatie

Wandeling start in haven waar boot uit Terschelling vandaan komt. Bij 14 kun je via Longway teruglopen naar West-Terschelling, dan wordt de wandeling 10 km lang.

Natuursteen in gevels, je loopt er zo aan voorbij. En dat is jammer, want puien en stoepranden zitten vol met verborgen schatten. Deze wandelgids is een hulpmiddel voor 'veldwerk' in de stad en door het Nederlandse geologische landschap. De wandelgids 'Steengoed wandelingen' beschrijft 10 wandelingen langs stenen en geeft geologische toelichting. De gids is te bestellen op www.steengoedwandelingen.nl en www.gegarandeerdonregelmatig.nl.

DEZE WANDELING IS OPGENOMEN
IN EEN WANDELGIDS VAN
GEGARANDEERD ONREGELMATIG

BESTEL DE MOOISTE WANDELGIDSEN OP WWW.GEGARANDEERDONREGELMATIG.NL

4 **Neem een abonnement!**
Meer dan 1500 wandelkaarten
www.wandelzoekpagina.nl/abonnement

voor slechts
€ 12,50